

Berättelser från Mälaröarnas handelsträdgårdar

Citaten i det här dokumentet är hämtade från Ekerö-Munsö
hembygdsförenings samlingar. De samlades in inför en utställning om
handelsträdgårdarnas historia 2012.

”Svensson hade fått råd att äta grönsaker. Det hade tidigare varit en lyxproduktion. Redan på 20-talet börjande man odla tomater och gurkor. Krysanterium kom. Sedan kom holländarna med tulpanlökar. Min far var tidig med dem och blev stor på området.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Efterhand byggdes Stockholm ut och det blev balkonger för blomlådor och nu blev dessa balkongväxter en stor vara. När jag tog över var vi väldigt stora just på sådana här utplanteringsväxter som pelargonior petunior och lobelior. Gravar började skötas på ett annat sätt och man odlade mycket begonior och penséer härför. Folk fick mer ledighet och mer pengar och åkte till sina gravar. Stockholmare fick sommarnöjen och det odlades för utplantering i täpporna.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Importen var väldigt svår här på 60-talet. Det började efter kriget och sedan trappades det upp och nu importerar vi från hela världen.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Från början transporterades produkterna med båt, som kom här till Träkvista brygga. Med häst och vagn kördes trädgårdsvarorna ner och forslades till Mälartorget. (---) På Mälartorget stod mormor och sedan mamma och jag brukar säga att jag är född i en torglåda på Mälartorget. Jag var ofta med och var väldigt intresserad av handeln och har varit med i försäljningen sedan 1942.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Det är många som tagit skada av sprutmedel. Vi förstod ej att vara aktsamma. Det är många som fått cancer och andra åkommor. Vi hade ej handskar eller mask som skydd. Vi blandade för hand till de stora motorsprutorna.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Vi hade ej fruktodlingar men min mor hade hand om försäljningen åt herrgårdar av deras frukter – hon var försäljerska och pappa trädgårdsmästare. Jag var chaufför. 1934 köpte far första bilen och sedan var det slut med båttransporterna.”

Sten Westling berättar i en intervju med Irene Frigge och Mait Hammarlin från hembygdsföreningen år 1988

”Det fanns en köpstark grupp som också tillkom i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet – koloniströreslen --. Det vill säga kommunerna upplät mark till kolonistugor. (---) När man åkte landsvägen från Ekerö och kom till nuvarande Brommaplan så fanns det stora koloniområden på båda sidor om vägen. Där blev alltså en stor marknad för varjehanda växter, träd och buskar. Det var alltså ett behov som plantskolan skulle kunna tillfredsställa.”

Lars Lindeståhl, son till John Johansson som byggde upp Ekebyhovs plantskola 1916-1929.
Transkriberad intervju från bandupptagning år 1990 av Irene Frigge.

”Jag nämnde att kommunikationerna till Ekebyhov var dåliga och att det i princip var båten som klarade transportererna. Det fanns naturligtvis lite bilar och i början av 20-talet var vägarna väldigt dåliga. Broarna var ganska dåliga. Det var ett lågt axeltryck man kunde använda. Det var alltså små bilar. Men i viss utsträckning använde man även bilar för transporten men den stora delen den transporterades med båten Mälsåker från Ekebyhovsbryggan som låg precis där reningsverkets norra del ligger.”

Lars Lindeståhl, son till John Johansson som byggde upp Ekebyhovs plantskola 1916-1929.
Transkriberad intervju från bandupptagning år 1990 av Irene Frigge.

”Det är det som är problemet. Jag har sovit så litet. Vi började tidigt på morgonen. Jag har aldrig sovit längre än till 4 på morgonen. Sen då man spelade på natten då blev det bara att byta om.”

John Karlsson intervjuades 1989 av Rune Nordström. Intervjun transkriberades av Irene Frigge.

Intervjuaren:

"Vi tycker det är intressant att höra hur din farfar kom hit till Ekerö."

John Karlsson:

"Han kom till Nyckelby och startade trädgård där och planterade fruktträd där. Han hade sedan bänkar och odlade grönsaker, gurkor och melon och även haricots verts och purjolök. Det gick bra. Han körde med häst och vagn in till sta'n och sålde det där. Vi sålde vid Kornhamnstorg. De hade hästen vid Klarabergsgatan där det fanns stall för hästarna måste ha mat och vila."

John Karlsson intervjuades 1989 av Rune Nordström. Intervjun transkriberades av Irene Frigge.

"Min farmor stod både på Hötorget och Kornhamnstorg. Grönsakerna transporterades först på båt från Tappströms kanal men på trettioalet blev det enbart lastbilstransporter."

Jan Faléus intervjuad 1989

"Vi är för närvarande 4 stycken ur familjen som arbetar här. Vid jultiden får vi dock ta in extra folk. Det går inte att ha någon hobby vid sidan om men vi upplever arbetet så pass stimulerande att det även blir vår hobby."

Jan Faléus intervjuad 1989

”Ännu vid slutet av 1800-talet spelade herrgårdsträdgårdarna en viktig roll. De blev emellertid utslagna av den mera rationella handelsträdgårdsskötseln, där man nu sålde grönsaker och frukter till allmänheten. Deras snabba uppblomstring hade sin grund i de förbättrade kommunikationerna och den höjda levnadsstandarden vilken medförde större efterfrågan på grönsaker i städerna.”

Jan Faléus intervjuad 1989

Gösta Kindblom:

”Jag vet i alla fall jordgubbar på den tiden när jag for och sålde 1914, -15. Vi hade ju grönsaker och sådant. Jordgubbar skulle en ha en som stod på Munkbron och hon hade jordgubbar och de skulle vara plockade på morgonen för att det skulle vara dagg på dem. Hon levererade till Strömparterren och till restaurant Rosenbad. Det var kunder som hon hade. Det var väldigt nog att måste vara dagg på dom där så vi måste upp och plocka jordgubbarna klockan fyra på morgonen innan båten kom halv åtta.”

Lars Lindeståhl:

Det kan sägas att den här tiden så var det en doft över hela Ekerö för alla trädgårdsmästarna hade lagt upp det här i långa rader där man lagrade soporna. Sedan kom då ångan från värmen och spred den här doften. Så det doftade alltid en sötaktig soplukt.

Intervjuaren:

"När kom den tekniska värmen då, värmepannan?"

Lars Lindeståhl:

"Det var i växthusen det, i samband med växthusen. Samtidigt med att växthusen byggdes."

Gösta Kindblom:

"Ja växthusen ja. Här vet jag inte men det första växthuset jag var i var väl i början av 1900-talet."
